

Dansen tussen Oost en West

Danser-choreograaf Akram Khan is geboren en getogen in Engeland maar zijn ouders en grootouders zijn afkomstig uit Bangladesh. Vorig jaar was hij een van de uitverkorenen van de X-group, het jongere choreografenproject van P.A.R.T.S. en Brussel 2000.

Onlangs trad hij in Vlaanderen op met één van zijn soloprojecten en zijn eerste groeps-*werk Rush*. In het verleden werkte hij o.a. met Peter Brook en Pina Bausch. In zijn werk – en in hem – lijkt er een complete versmelting tussen ‘Oost’ en ‘West’ te hebben plaatsgevonden.

Als we in België een buitenlandse voorstelling bijwonen b.v. een productie uit China, die hier dus buiten haar natuurlijke context wordt vertoond – krijgen we vaak het gevoel iets exotisch te bekijken. Bij Akram Khans choreografieën heeft men dat gevoel van exotisme niet. In hem lijkt er een complete versmelting tussen ‘oost’ en ‘west’ te hebben plaatsgevonden. We hadden een gesprek met hem over zijn dansen. Toen hij het interview nalas, wilde hij er deze verklaring aan toevoegen: ‘Ik ben er mij van bewust dat sommige van de ideeën die ik hier heb vertolkt, elkaar tegenspreken. Dit is omdat ik op natuurlijke wijze antwoord op mijn gedachten en ideeën vanuit mijn instincten en gevoelens. Op verschillende manieren acht ik die gedachten als noodzakelijk en als een reflectie op waar ik op dit ogenblik sta in mijn leven en in mijn loopbaan. Zij bezorgen mij de uitdagingen voor toekomstige beslissingen. Op dit ogenblik zou ik niet graag een idee wegslijten op basis van het feit dat het iets anders wat ik denk of geloof tegenspreekt. Wie weet wat zich daaronder allemaal verbergt. Er liggen voor mij nog te veel keien op het strand waaronder ik wil kijken of die ik wil onderzoeken vooraleer ik wil beslissen dat ik enkel “dit” wil en niet “dat”. Om “vloeibaar” en constant in beweging te blijven, moet ik mij kunnen aanpassen als een kameleon, moet ik

kunnen opzuigen en verwerpen en niet mij verzetten en gefixeerd blijven omdat ik mij wil vasthouden aan één enkele notie die ik wil beschermen. Misschien is het wel mijn Aziatische kant die hier spreekt. Wie weet?’

Etcetera: Je hebt kathak gestudeerd, één van de Noord-Indische klassieke dansvormen, en ook westerse klassieke en hedendaagse dans. Wanneer begon je ermee?

Akram Khan: Met kathak begon ik op zeer jonge leeftijd: ik was zeven. Kathak is qua discipline zeer te vergelijken met klassiek ballet; ook wat betreft het aantal jaren dat je nodig hebt om het te bemeesteren. Ik ben nog steeds bezig kathak te studeren, dat is een continu proces voor mij. Met hedendaagse, moderne dans begon ik pas aan de universiteit, ik geloof dat ik 21 was. Daarvoor had ik nooit hedendaagse dans gezien. Al wat ik tot dan toe van westerse dans had gezien waren twee balletvoorstellingen, één ervan was *Het Zwanenmeer*. De wereld van de klassieke dans is heel afgeschermd. Mijn eigen balletleraar vond het eigenlijk niet nodig om naar anderen werk te gaan kijken. Daar had ik het wel moeilijk mee. Ik was erg onwetend en op het moment dat ik begon aan de universiteit werd de enige cursus klassieke dans die er was geannuleerd. Bij gebrek aan beters heb ik toen voor hedendaagse dans gekozen. Dat was fantastisch: ik werd beïnvloed op heel verschillende manieren. Mijn lichaam absorbeerde heel uiteenlopende informatie. Mijn kathakleraar was daar zeer gevoelig aan, zowel in positieve als in negatieve zin. Hij vond het niet zo plezierig dat mijn lichaam stilaan veranderde. De discipline en de energie, de manier om mijn werk te presenteren, de dynamiek in mijn kathaktechniek, alles veranderde. Gedurende een tijdje was dat een probleem. Ik onderging dezelfde negatieve attitude vanwege mijn leraars moderne dans; ze zegden me: je hebt een afwijkende manier van bewegen. Aan

beide kanten kreeg ik problemen. Ik werd nergens gesteund, maar deze problemen lieten mij toe een taal te ontdekken die zowel met de kathak als met de moderne dans intens verbonden was. In feite heb ik die taal ‘per ongeluk’ gevonden. Ik had nl. een choreografie cursus gevolgd en presenteerde mijn eindwerk, een dans genoemd *Loose in flight* (dat later door Dance Umbrella in Engeland werd getoond en verspreid). In deze choreografie reageerde ik tegen de beperkingen van de kathak. In kathak moet er b.v. een afstand van acht vingers zijn tussen je twee voeten, de middelvinger is verbonden in een lijn met de neus, je werkt er met negen punten in de ruimte, in een soort kubus, enz., allemaal heel technisch. Dat wou ik allemaal kapotbreken. Ik heb sowieso een brutale persoonlijkheid. Toen mijn kathakleraar me zei dat mijn elleboog te veel naar beneden afhelde, besloot ik die beweging kapot te breken: daarom heet dat stuk ook *Loose in flight*. Ik probeerde echt alles los te maken wat me vasthield en beperkte.

Verwarring

Etcetera: Had je dat zelfde gevoel van beperking in het westerse klassieke ballet?

Khan: Ja, maar ik denk dat de beperkingen van de Indische klassieke dans lichtjes domineerden; in hedendaagse dans voelde ik niet zoveel beperkingen.

Etcetera: Misschien omdat je al veel langer met kathak bezig was?

Khan: Ja, maar ik denk dat dat wat tijdens Dance Umbrella gebeurde een toeval, een ‘ongeval’ was. Val Bourne die Dance Umbrella leidt, had de choreografie gezien en zei dat ze een unieke kwaliteit had. Voor mij was het een toeval; ik was niet bewust op zoek naar een samengaan van de kathak en de westerse dans: het gebeurde gewoon. Mijn lichaam was ‘geïnformeerd’ geweest en het was in verwarring gebracht; vanuit die verwarring ontstond iets dat interessant was. Daarom doe ik nu echt onderzoek naar materiaal; ik ben op zoek naar een soort taal.

Etcetera: Heeft dat ‘onderzoek’ betrekking op alles wat je totnogtoe in je lichaam hebt opgestapeld of enkel op dat materiaal dat voortkomt uit je Indische wortels? Zijn dat echt je ‘roots’?

Khan: Wat zijn mijn ‘roots’?

Etcetera: Je bent opgegroeid in Engeland, in Londen, maar je ouders en grootouders zijn afkomstig uit Bangladesh. Je werd met beide